

ЯКІСНА ОСВІТА В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Педагогіка
ШКОЛИ

У статті автор висвітлює приклади реалізації основних позицій успішності української школи, опираючись на результати новаторського досвіду.

Автор акцентує увагу на технологіях успішної роботи вчителя, зокрема найвідоміших серед них – поетапній системі навчання та педагогічної гармонії, а також зосереджує увагу на результатах, які можна отримати від їх упровадження.

Ключові слова: якісна освіта, новаторський досвід, поетапна система навчання, педагогічна гармонія.

Аналіз моніторингу ЗМІ стосовно стану показників якісної освіти за 2014-2016 роки показав, що рівень знань цьогорічних випускників за даними Українського центру оцінювання якості освіти є дуже низьким, і покращень, порівняно з попереднім роком, немає:

- Результати ЗНО з математики:

24% абітурієнтів не змогли розв'язати 10 дуже простеньких задач і, відповідно, не перейшли поріг;

15% абітурієнтів не вміють розкривати дужки;

60% — не знають означення косинуса гострого кута трикутника;

67% — не знають визначення логарифма;

35% — не можуть визначити величину кута рівнобедреного трикутника;

75% — не знають основних геометричних тотожностей; максимально можливо кількість балів набрали лише 684 особи зі 105 тис.

- Результати ЗНО з історії:

70% абітурієнтів не знають, що у 2014 році Україна

підписала Угоду про асоціацію з ЄС; 40% не мають жодного уявлення, про що саме йдеться у „Слові о полку Ігоревім”.

- Результати ЗНО з англійської мови:

Всього складали 71 тис. Абітурієнтів, із них лише 13 осіб набрали максимальну кількість тестових балів. А не пройшли поріг 13,3%, або 9 тис. 480 абітурієнтів.

- Результати ЗНО з української мови та літератури:

80% абітурієнтів не володіють уміннями щодо правильної вимови глухих і дзвінких приголосних;

70% — не вміють узгоджувати числівник з іменником;

90% — не знають, де треба ставити кому в реченні з однорідними членами речення; 80% — не знають, де треба ставити

**Тетяна
ГОДЕЦЬКА**

Науковий співробітник відділу наукової реферативної та аналітичної інформації у сфері освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

Директор школи, ліцею, гімназії № 1-3'2016

двокрапку в безсполучниковому складному реченні. [1]

За даними Українського центру оцінювання якості освіти у сільських навчальних закладах близько двох третин дітей складають ЗНО з усіх предметів на початковому та середньому рівні, тобто від 1 до 6 балів за 12-бальною системою, зокрема: з історії України – 77,5 %, математики – 72,3 %, української мови – 62,7 %. На противагу селу, в містах більше половини дітей здають ЗНО на достатній та високий рівень – від 7 до 12 балів, зокрема: з історії України – 44,9 %, математики – 56,4 %, української мови – 68,3 % [6].

Тож дані зовнішнього незалежного оцінювання за останні два роки 2015-2016 рр. Українського центру оцінювання якості освіти (УЦОЯО) засвідчують невтішну картину щодо рівня знань випускників в цілому по країні, як у містах, так і сільських регіонах, дещо гірше – в останніх. Але учителі й батьки вважають, що сучасна програма навчання надто перевантажує дитину і створює психологічне напруження учнів, що призводить до того, що діти не сприймають навчальний матеріал, а отже, не розуміють змісту [2].

В означених сучасних умовах справді важко уявити, щоб учні з радістю йшли до школи... На жаль, і додому вони повертаються не в найкращому настрої...

Доречно нагадати, що наукові дослідження світової та української педагогіки наголошують на значущості для гармонійного розвитку людини її емоційного інтелекту. В той же час, психологічні дані актуалізують увагу педагогів на ролі саме позитивних емоцій, позитивної власної Я-концепції кожної людини для запланованого її людського розвитку.

Порівняльний аналіз наведених полярних позицій, до того ж на основі статистичних даних УЦОЯО, свідчить про значні проблеми української педагогіки, зокрема української школи.

Ситуацію можна виправити, якщо звернутися до досвіду українських пе-

дагогів-новаторів, якими опікується Всеукраїнський проект „Педагоги-новатори в Україні” (голова Ради Проекту **Василь Кремень**, академік, президент НАПН України; керівник та ініціатор Проекту **Ольга Виговська**, канд. пед. наук, доцент, головний редактор Всеукраїнського науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”). З цим унікальним досвідом можна ознайомитися на сайті ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського <http://dnrb.gov.ua/ua/інформаційно-бібліографічні-ресурси/педагоги-новатори/> [4].

Мета цієї статті показати, як окреслена на її початку українська ситуація зі знаннями дітей може змінитися на протилежну, якщо навчати дітей так, як це роблять педагоги-новатори, автори-герої сторінок зазначеного Проекту.

Тож і продемонструємо як це робить педагог-новатор Микола Миколайович Палтишев та проілюструємо прикладами конкретних фрагментів уроків новатора основних аспектів його діяльності [3].

І так ми заходимо до школи й бачимо...

ПОРТРЕТ УЧНЯ ПЕНЗЛЕМ НАРОДНОГО ВЧИТЕЛЯ

Усі учні різні і незвичайні, усі неповторні і виняткові.

Особливості сучасної дитини, підлітка, хлопця і дівчини:

- зниження енергетичної основи молодого покоління. Практика роботи зі школярами дає підстави стверджувати, що стан їх здоров'я не сприяє витримці ними навчальних навантажень, на які розрахована програма навчання в сучасній школі;
- вихованці ростуть у світі дуже спресованої інформації, у світі музичних звуків і світлових відчуттів. Вони практичні, хоча за своєю суттю безкультурні (великою мірою).

Учень овіяний демократичним принципом, знає етичні закони розвитку суспільства, вміє підпорядкувати себе справі, бачить свої помилки і прагне їх виправити, бажає багато знати, вміти і любити людей.

ПОШУКИ ФІЛОСОФСЬКОГО СЕНСУ ШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ

Відірваність багатьох викладених знань від життя, слабка мотиваційна основа формувальних знань – це причина того, що за нинішньої поінформованості дітей процес навчання є малоцікавим, духовно бідним, незрозумілим.

Закони ієрархії знань неможливо ігнорувати. Нехтуючи своїми Родом, Народом, людством, долею Планети і Всесвіту як ієрархічними системами, ми нехтуємо собою, своїм майбутнім. Тільки гармонійна людина здатна жити в гармонії з собою, із сім'єю, суспільством, природою, з усім Світом.

Освічена і культурна людина – це філософ у житті. А філософське мислення і має зароджуватися в школі, тому що біологія, фізика, хімія, природознавство, геометрія, астрономія – науки філософські про навколишній світ Природи. Історія, географія, література, право – теж зароджують філософське мислення. Але, про світ людей. І все це неможливо без знання мовних предметів – українська, російська, англійська мови, алгебра, малювання, музика, креслення, інформатика.

Освіта – основа культури людини, а філософія – засіб, за допомогою якого формуються предметні й узагальнені знання.

Учнів необхідно навчити мислити на рівні узагальнень. А це значить – формувати логіку мислення, вміння аналізувати той чи інший факт життя і знаходити шляхи його розв'язання.

Все, що не відповідає єдиному цілому, не йде на усвідомлення взаємозалежних гармонійних процесів Космос – Земля – Людина, – йде на смітник. У цьому якісна новизна епохи.

Які ж корекції можна вносити?

Потрібно не змінюючи комплексу предметів, змінити ідеологію їх викла-

дання, викладати матеріал від природи і світу людей (див. вріз на С. 45).

Розуміючи мету освіти, уводячи деякі корективи в її зміст, необхідно думати про форми, методи та засоби навчання.

Якщо говорити про організацію навчального процесу (форми, методи, засоби), то зрозуміло, що і класні кімнати повинні бути відповідно обладнані. У школі має бути клас аудіовізуальних демонстрацій. У такому класі мають бути 5 – 6 діапроекторів, які одночасно в різних частинах класу демонструють слайди. Повинен бути музичний центр, відеомагнітофон з телевізорами, відео-проектор, який підключений до комп'ютера і на якому можна створювати навчальні кліпи. У такому класі необхідно створити і світловий клімат. Світло в класі може змінюватися різними кольорами, сумісно з музикою і слайдами. У такому класі має бути великий демонстраційний стіл, на якому демонструються різні експерименти.

Використовуючи різноманітні аудіовізуальні засоби навчання, які впливають на багато складників організму учня, – у класі створюється світловий клімат; йде показ слайдів через діапроектор з використанням музичного супроводу; відбувається вплив на емоційний настрій учня за рахунок поезії, філософії.

При цьому враховується ще один засіб: інтелект вчителя, інтелігентність, духовні і душевні якості. І нарешті, ДУМКА, яка є мотиваційною основою процесу навчання. Якщо вчитель вміє донести думку, процес навчання учнів на уроці буде успішним. Якщо думка нестандартна, цікава, не повторюється кожного уроку, то це величезне БАГАТСТВО САМОГО ВЧИТЕЛЯ. Тим учням пощастило, які потрапили до вчителя, що вміє донести свої думки до них.

Швидкість думки миттєва, засобів вираження думки – безліч. Це і погляд, це і пауза, це й інтрига уроку, це і гумор, і сарказм, це і „очі – в очі”, це і ... ГРА В БІСЕР!

Необхідна система уроків. На одному – вирішуються завдання, на іншому – викладаються теоретичні знання, а далі – практична робота. Але повинні бути й уроки, на яких формується філософське розуміння життя (див. вірз на С. 45) [5, 8].

СУЧАСНИЙ УЧИТЕЛЬ: РОЛЬ І КУЛЬТУРА

Бути хорошим учителем – це дар, так само як і дар бути хорошою людиною. Але дар потрібно розвивати.

Входження всіх країн світу в інтеграційні процеси ставить перед системою освіти нове завдання – вибір єдиного змісту освіти, так званого світового стандарту. **Без розуміння майбутнього неможливо творчо підходити до цього.**

Вимоги до вчительської праці сьогодні змінилися. Учитель повинен бути не тільки джерелом різноманітних знань, а й тлумачем, роз'яснювати ту інформацію, ті первинні знання, які мають учні.

Плин часу і його щільність настільки зросли, що людина повинна мати нові якості, які дають можливість жити в цьому дійсно швидкоплинному житті.

Учитель має знати свою навчальну дисципліну на такому рівні, який дає би йому змогу імпровізувати, варіювати дози інформації, володіти відчуттям циклу: формування знань – закріплення знань – відпрацювання знань – контроль знань. І все це на рівні творчості, на рівні вмілого поєднання узагальнених і предметних знань, на рівні тонкого переходу від репродукції отриманих знань до творчого їх осмислення.

Немає значення, чи добре учень знає предмет певного вчителя. Набагато важливіше, чи склалися між учителем й учнем такі взаємини, які дозволяють учневі вважати викладача Учителем. Учителем, якому можна вірити, перед яким можна не соромитися своїх промахів, якого хочеться торкнутися усіма фібрами своєї душі.

На жаль, серед вчителів чимало егоїстів. Вони бачать не учня на уроці, а себе. Вони примітивні у своєму авторитаризмі. Вони хочуть до-

сягти успіху негайно. Часто ціною приниження і підпорядкування учня. *Умій вибачитися, якщо був несправедливий до дитини.* Завжди має бути культура вчителя, яка виражається не в зовнішніх проявах, а у внутрішньому стані самого вчителя.

Створити таку атмосферу можливо, якщо вчитель і учень постійно зайняті справою: це і урок, і підготовка конференцій, і випуск стінних газет, і творчі вечори, і романтичні роздуми про буття.

Учитель, хоча він особистість творча, повинен жити для себе, своєї сім'ї і для своїх вихованців у школі. „Жити потрібно легше. Жити потрібно простіше. Все приймаючи як є на світі” (С. Єсенін).

ЯК ВЧИТЕЛЮ УСВІДОМИТИ СВОЮ ДИДАКТИЧНУ СИСТЕМУ НАВЧАННЯ

Аналіз своєї творчої роботи займає, певно, досить напружений, тривалий час. Однак робота за своєю системою навчання, коли вона зрозуміла і природна, полегшує життя.

Щоб усвідомити свою дидактичну систему навчання, важливо:

- розуміти, що таке система навчання,
- вміти аналізувати свої підходи до навчання і виявити основні моменти у своїй творчій роботі.

Для цього необхідно читати і вивчати методичну літературу та загальні питання дидактики (праці І. Лернера, М. Скаткіна, Ю. Бабанського, М. Махмутова, О. Савченко, Б. Гершунського й інших).

Мотиваційна основа в навчанні – це основа основ у практичній діяльності вчителя. Від того, як учитель зміг налаштувати учнів на навчання, від того, як він розуміє особливості кожної дитини і враховує їх у своїх взаєминах, залежить успіх у навчанні.

Потім продумати, які ж методичні прийоми, способи, методи дають найкращий результат. Відкинути те, що нібито красиво, але недоцільно. Знайти те, що є ядром твоїх підходів і методів, при цьому розглядаючи кожну вікову категорію дітей.

І пам'ятати, що основними причинами неуспішності учнів є:

- незнання азбуки певного предмету;
- неволодіння загально-навчальними прийомами навчальної діяльності;
- невпевненість у своїх здібностях і в можливостях вчителя навчити дитину.

Вчити тих, хто й сам вчиться, – легко, навчити тих, хто відстає, – це особлива стаття.

Розглядаючи свою систему навчання, потрібно пам'ятати, що в педагогіці існують такі дидактичні одиниці: дидактична одиниця „урок” і дидактична одиниця „навчальна тема”.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА ВЧИТЕЛЯ

Перше правило. На початку кожного уроку вчитель повинен пояснити учням, чим вони будуть займатися на цьому уроці.

Наприкінці уроку вчитель підбиває підсумки і розповідає учням, що запланував зробити спільно з ними.

Правило друге. Мотивація навчальних дій учителя.

Правило третє. Знайома для нас формула – „Від простого до складного”.

Викладати матеріал уроку слід дозовано, порціями.

Правило четверте. Викладаючи матеріал, потрібно вміти бачити клас, бачити реакцію (очі) кожного учня. Тільки побачиш, що вони не розуміють те, про що ти говориш, зупинись і знову мобілізуй клас.

Не шкодуй витрачати свою душу на виведення учня на рівень загальнолюдських взаємин. Це складніше і більш гідне справжнього Учителя.

Пам'ятайте, що досягнення справжньої майстерності в навчанні – це також досягнення істини життя, що ґрунтується на чистоті помислів, на оптимістичному аналізі навколишнього середовища і на позитивній динаміці постійного успіху в розумінні і навчанні дітей.

ПОЕТАПНА СИСТЕМА НАВЧАННЯ

Перший етап. На початку навчання, коли учні приходять учитися в ПТУ, виділено навчальний час для виявлення і ліквідації прогалів в знаннях учнів за матеріалом попередніх років навчання в школі. За цей час учні повторюють „абетку” кожного предмету, тобто основні знання, виявляють прогалини в них і відразу ж їх усувають. Переважають на цьому етапі навчання репродуктивні методи. Під час проходження означеного етапу здійснюється як фоновий, так і завершальний контроль знань. Порівняння результатів фонового і завершального зрізу знань дає можливість зробити висновок про успішність засвоєння знань кожним учнем.

Другий етап. Він присвячений освоєнню учнями загально-навчальних прийомів діяльності, тобто під час вивчення нового матеріалу викладач приділяє велику увагу навчанню учнів прийомів загально-навчальної діяльності. З цією метою здійснюється певна корекція змісту навчання, підбираються методи навчання. Перевага віддається творчим методам. Хоча репродуктивні методи посідають своє місце, призначене саме для їх використання.

У всіх підходах до процесу навчання має існувати більш діяльний підхід, коли кожен учень діє і творить. Важливо, щоб учитель не цурався багаторазового повторення основних знань з вивченого матеріалу і пам'ятав, що тільки одними творчими методами, хоч якими б блискучими вони були, досягти основної мети – формування мислення учнів – неможливо. Тому що мислення спирається на конкретні образи (знання) і „видає” результат завдяки синтезу цих знань, узагальненням і власному досвіду їх здобуття.

Третій етап. В основі лежить **урочно-тематична залікова система навчання.** На цьому етапі більше уваги приділяється самостійності навчання учнів з поурочним і тематичним контролем їх навчальної діяльності. Весь навчальний процес розділений

СЕКРЕТ БЕЗЗАХИСНИХ УЧНІВ

Багато учнів звикли до приниження з боку вчителів і залежать від думки інших учнів. Тому виставлення для них двійки за знання, двійки за поведінку - не покарання. Це звично. Глузування теж звичні для них. Їхня беззахисність часто вражає. Вони звикли все терпіти, миряться з тим, що все їм буде незрозуміло, що в школу викликають їхніх батьків. І часто, дуже часто бачиш, що вони не просто засмучені, а в розпачі від твоїх „каральних” заходів. Їм гірко, вони мовчки засуджують твій вчинок.

Але ти - учитель, і відступати від свого пориву перед класом ти не хочеш, хоча внутрішнє відчуття підказує тобі, що так робити не можна.

А якщо раптом, в якийсь момент прозріння і здоровий глузд спонукають тебе залишити свої наміри „покарати” учня, яку радість він при цьому відчуває! Яка подяка ллється з його очей! І яке блаженство відчуваєш ти сам, коли знайшов якийсь компроміс.

Нам слід пам'ятати про беззахисність учнів і не користуватися нею, а кожен раз зупиняти себе, коли виникає бажання принизити учня. Принизити легко, а ось прославляти кожного - це ціла наука твоєї душі. Вчися цього!

Щоразу, дивлячись на такого учня, потрібно зупинятися. А коли виникає бажання його принизити, зупинись і згадай себе, коли сам був учнем ...

СЕКРЕТ ТАЛАНОВИТОСТІ СЛАБКИХ УЧНІВ

Палтишев М.М. розповідає: „Усім відома фраза - „Неталановитих учнів не буває”. Ті, хто слабо встигають у навчанні, — це особливий народ. Попросить їх навчити вас чогось, що ці учні вміють робити, і ви не натішитесь. Вони так детально вам все розкажуть, причому кілька разів. Вони домагатимуться, щоб ви це добре зрозуміли.

Так і мене вчив один учень користуватися кінопроектором, а інший - кататися на мопеді. Потім вони стали моїми друзями.

Протягом кількох місяців на моїх уроках цей семикласник ледь навчався. Я бачив, що він пише дуже погано і погано, рахує усно добре. Відповідати не хоче. Так само сидить на уроках й уважно спостерігає за моєю розповіддю. Але повторювати за мною відмовляється. Я шукав різні варіанти підходу до нього, але нічого не виходило.

Якось на уроці я покликав його до себе і кажу: „Вибери найкрасивішу і найрозумнішу дівчинку, і я попрошу її з тобою позайматися фізикою. Хочеш?” Він відповів: „Так”, і вказав мені на дівчинку. Я домовився з нею. Вона погодилася займатися з ним фізикою.

Через пару уроків він кличе мене до себе і каже: „Я вам приніс листа”. І подає мені аркушик паперу, на якому в ізометрії накреслений куб. Усередині куба намальована установка для дослуду з означеного питання теми, а на кожній з граней куба записані букви формули з підписами, що означає ця буква. Тут же записана і сама формула.

Мене це вразило. Я зрозумів, що він знайшов такий прийом систематизації матеріалу, який йому зрозумілий. Я переконаний, що мало хто з вчителів міг би придумати такий прийом - коротко вкласти всю інформацію в куб.

Звичайно, я похвалив свого семикласника і сказав дітям про геніальність такого підходу. Мій учень з розумінням і серйозно до цього поставився. Він і сам знав, що талановитий. (Це при своїх оцінках з усіх предметів у 2 - 3 бали!) ...

на певні смислові блоки, за засвоєнням яких здійснюється ретельний контроль, що передбачає не тільки виставлення оцінок за тему як „обов'язкових відміток”, а проведення протягом теми поелементного аналізу засвоєння знань кожним учнем.

Такий аналіз полягає в тому, що кожен учень отримує відмітку:

- за знання теоретичного матеріалу;
- за вміння вирішувати прості завдання;
- за вміння вирішувати складні завдання;
- за виконання лабораторних робіт.

Виставлена відмітка на підставі поелементного контролю основних знань, умінь і навичок більш точна, оскільки ми оцінюємо кожного за єдиними елементами знань.

Однак досвід роботи засвідчив, що учні втомлюються від постійного оцінювання їхніх знань. Якщо тема легка або не основна, то відмітка ставиться за засвоєння матеріалу в кінці теми, без поелементного оцінювання знань.

Виникає запитання, — а чи ставити учням проміжні відмітки за їх діяльність протягом уроку? Так, звичайно, ставити!

Потрібно пам'ятати, що існує поняття „оцінка” і „відмітка”. „Оцінка” - це оцінювання діяльності учня на уроці. Вона виражається словами: „Молодець!”, „Добре!”, „Розумниця”. Або зворотнє - „Погано”, „А чому ти робиш так?” тощо.

Відмітка - це те, що ми вже виставляємо в класний журнал.

Роль кожної з наших дій щодо оцінювання навчання учнів дуже важлива. Це і стимул у навчанні учнів, і відображення результату нашого навчання.

Завершальний етап навчання, на якому учні самостійно, під керівництвом вчителя, готуються до випускних іспитів.

Кожен етап навчання послідовний, має свою тривалість, і на кожному з них досягається прогнозований результат.

Однак, на думку Р. Ю. Мартинової, члена кореспондента НАПН України, під час організації навчання необхідно зняти тимчасові обмеження. Усі учні досягнуть бажаного результату.

СЕКРЕТИ: УЧНІВ, ВЧИТЕЛІВ, ПЕДАГОГІКИ

У 1997 році вийшла друком книга „Секрети практичної профтехпедагогіки”, яка складається з двох розділів. Перший присвячений секретам учнів, другий – секретам учителів. І все ж, розглядаючи ці „секрети”, можна відносно розділити їх на три частини.

Перші секрети - це секрети внутрішнього стану учнів. До них належать: секрет здоров'я учнів, їх згода з долею слабкого, беззахисності учнів, невдалі жарти, невідповідності знань учнів їхньому внутрішньому стану.

Друга група секретів пояснює динаміку видозмін ставлення до навчання. До них ми віднесли такі: розуміння учнями один одного, здібності слабких учнів, секрети сильних учнів, зростання самоповаги, спостережливості один за одним.

ЕКЗОТЕРИЧНА ІНТРОДУКЦІЯ НА ТЕМУ БАХА

... Діти заходять у затемнений клас, з куточків якого летить ніжна музика (потім вони дізнаються - це „Пристрасті за Іоанном” Баха), сідають за парти і, раптом – емоційним аперкотом вступає хор Берлінської опери. На екранах, розташованих по периметру класу і з обох сторін класної дошки, і навіть на стелі, виникають кольорові зображення.

Слайди змінюються в такт музиці один за іншим ... Картина зоряного неба, фотографії вчених, обличчя дітей, тваринний світ, рослинний світ, дивовижне ширяння птахів, крапля води завмерла в передчутті вільного падіння, росинка на листку, яка влєвнена, що її звідти ніхто НЕ зрушить, вічна веселка, яка вічна і своїм порядком кольорів, мильна бульбашка, що інтерферує простими квітами, крижинка-вода-пар, біля яких написано $H_2O...$ і на тлі всього цього вчитель читає вірші...

Світло повільно запалюється, музика ще звучить, і вчитель починає свою розповідь про фізику – науку, яка вивчає навколишній світ Природи і Людей...

ІНТЕГРОВАНІЙ УРОК З АТОМНОЇ ФІЗИКИ

Палтишев М.М. ділиться своїм практичним досвідом: „У навчальній програмі цей урок називається „Природна радіоактивність”. У мене цей урок має назву „Природна радіоактивність і ... Любов”.

Це урок, на якому я розповідаю історію життя двох великих учених, лауреатів Нобелівської премії - Марії та П'єра Кюрі.

Основна думка уроку полягає в тому, що Любов, як і природна радіоактивність, присутня завжди, в будь-якій ситуації.

За визначенням, природна радіоактивність - це мимовільне випромінювання атомів або молекул. Любов - це теж мимовільне випромінювання душ людей. В яких би умовах люди не існували, вони завжди будуть випромінювати цю Любов.

Урок починається з музики італійського композитора XVII століття. Учнічують її прекрасне виконання жіночим голосом меццо-сопрано. У той же час через епідіаскоп показую слайди портретів жінок і дон Кіхота, сцен вінчання людей, фотографії закоханих пар. Іде відеоряд про Любов.

Але, перед тим як все це демонструвати, я читаю їм вірші такого плану: „Між любов'ю і любов'ю розп'яті моя мить, мій день, мій час, мій вік”. Або: „Ні, краще життя віддати, ніж час цього блаженного туману. Ти мені велиш єдиний наказ - вставати і прокидатися - рано!”. Або, „Вчора ще в очі дивився, а нині – все коситься у бік! Вчора ще до птахів сидів, всі жайворонки нині – ворони!” (Марина Цветаєва).

Після цього змінюється музика, починається розповідь про життя Марії Склодовської до знайомства з П'єром Кюрі. Потім музика знову змінюється, і йде розповідь про життя П'єра Кюрі до знайомства з Марією Склодовською. Далі - розповідь про наукову діяльність подружжя, про складність їхнього життя, про трепетну любов один до одного. Потім - розповідь про смерть П'єра Кюрі і про блискучу наукову кар'єру Марії Кюрі і їхньої дочки – Ірен Кюрі, теж лауреата Нобелівської премії. В середині розповіді звучить нова музика, яка передає атмосферу ситуації. А закінчується урок слуханням „Аве Марія”. Коли я вперше проводив такий урок, то це було „Аве Марія” Шумана. Через кілька років „Аве Марія” Баха, і останнім часом – „Аве Марія” з рок-опери „Нотр дам де Парі”.

Третя група пояснює ставлення учнів до вчителя, вибачення помилок вчителя, відчуття вчителя, співчуття вчителю, любов і нелюбов до вчителя, виклик уваги вчителя, нерозуміння дій учителя.

Ми зупинимося на деяких з них у скороченому вигляді (див. вріз на С. 44) [5, 7, 8, 9].

Отже, тільки в демократичному суспільстві можливо досягти якісного викладання, якщо брати за основу передовий досвід вітчизняних педагогів-новаторів, який представлено на сайті ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського <http://dnpb.gov.ua/ua/інформаційно-бібліографічні-ресурси/педагоги-новатори/>.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гodeцька, Т.І. Моніторинг ЗМІ з питань освіти і науки [Електронний ресурс] : ресурс містить аналітичний огляд висвітлення ЗМІ головних подій у сфері педагогічної науки, освіти та практики України [липень-серпень] / матеріали підгот. Гodeцька Т.І. – Електрон. текст. дані. – Київ, 2015. – Режим доступу <http://www.dnpb.gov.ua/Інформаційно-аналітичні-ресурси/Моніторинг-ЗМІ-з-питань-освіти-і-науки/>. – Назва з екрана.
2. Гodeцька, Т.І. Моніторинг ЗМІ з питань освіти і науки [Електронний ресурс] : ресурс містить аналітичний огляд висвітлення ЗМІ головних подій у сфері педагогічної науки, освіти та практики України [квітень] / матеріали підгот. Гodeцька Т.І. – Електрон. текст. дані. – Київ, 2016. – Режим доступу: <http://www.dnpb.gov.ua/Інформаційно-аналітичні-ресурси/Моніторинг-ЗМІ-з-питань-освіти-і-науки/>. – Назва з екрана.
3. Виговська, О.І. Микола Миколайович Палтишев: опонент чи соратник сучасної педагогіки /Ольга Виговська, Олександр Виговський // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2007. – № 6. – С. 50–62.
4. Палтишев Микола Миколайович (1946 р.) [Електронний ресурс] : ресурс є складовою віртуального інформаційно-бібліографічного ресурсу „Педагоги-новатори” і містить аналітичні матеріали про діяльність М.М. Палтишев / упоряд: Виговська О.І., Карпенко О.В. ; упоряд. бібліогр.: Самчук Л.І. – Електрон. дані. – К., 2015. – Режим доступу: <http://dnpb.gov.ua/ua/інформаційно-бібліографічні-ресурси/педагоги-новатори/>. – Назва з екрана.
5. Открываю свое сердце коллегам : кн. для учителя. – О. : Астропринт, 2007. – 136 с.
6. Підсумки ЗНО 2016 засвідчили нерівність в доступі до якісної освіти між містом і селом [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Київ, 2016. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/usi-novini/novini/2016/08/16/pidsumki-zno-2016-zasvidchili-nerivnist-v-dostupi-do-yakisnoyi-osviti-mizh-mistom-i-selom/>. – Назва з екрана.
7. Пізнання світу на уроках фізики //Директор шк., ліцею, гімназії. – 2007. – № 6. – С. 52–55.
8. Педагогическая гармония : учеб.-метод. пособие для учителей / М-во образования Украины, Одес. ин-т усовершенств. учителей, Каф. педагогики, Творч. союз учителей Украины. – К. : Магистр-S, 1996. – 104 с.
9. Учить или научать – в чем разница? : кн. для учителя / Интеллектуальный форум „Україна XXI століття”. – О. : Астропринт, 2009. – 29 с. – (Із 6-ки нар. учителя СССР Н. Н. Палтышева)

Татьяна Гodeцька Качественное образование в украинских реалиях

В статье автор освещает примеры реализаций основных позиций успешности украинской школы, основываясь на результатах новаторского опыта.

Автор акцентирует внимание на технологиях успешной работы учителя, в частности самых известных среди них – поэтапной системе обучения и педагогической гармонии, а также концентрирует внимание на результатах, которые можно получить от их внедрения.

Ключевые слова: качественное образование, новаторский опыт, поэтапная система обучения, педагогическая гармония.

Tetiana Hodetska Quality education in ukrainian realities

In the article, the author highlights the examples of implementations of the basic positions of Ukrainian school of success based on the results of innovative experiences.

The author focuses on the technologies of successful work of teacher, in particular, the most famous among them is the gradual learning system and pedagogical harmony. Also, He is focusing an attention to the results that may be obtained from their implementation.

Key words: quality education, innovative experience, gradual learning system, and pedagogical harmony